

Jak nakrmit miliony dětí?

Chodit do školy, a zůstat celý den o hladu? Pro nás nepředstavitelné, pro miliony dětí z nejchudších zemí zcela běžná zkušenost. Magnus MacFarlane-Barrow, zakladatel charitativní organizace Mary's Meals, proto přišel s nápadem nakrmit malé žáky přímo ve školní lavici

Ptal se David Bimka

❓ Co může dokázat jedno jídlo denně?

Hodně. Nejdřív okamžitě vyřeší hlad coby palčivý problém a postará se o základní potřebu konkrétního dítěte. A pak ho dokáže přivést někam, kde se mu dostane vzdělání, což v důsledku umožní mnoho dalších věcí.

❓ Pro rodiče ze střední Evropy je jen těžko představitelné, že by poslali do školy hladové dítě. A pak od něj ještě čekali, že se něco naučí. O jak běžnou realitu se však jedná v rozvojových zemích?

Dětí, které jste právě popsal, je na světě asi sedmdesát milionů: Jdou do školy,

a nemají co do pusy. K tomu připočtete dalších asi šedesát milionů těch, které do školy nechodí vůbec, protože jsou hladové.

❓ Nicméně jedno jídlo denně – stačí to vůbec?

Častokrát ne. Pro mnoho dětí, které od nás dostanou najíst, jde o jediné slušné jídlo za celý den. A někdy si říkám, jestli dokážeme udělat víc. Bohužel nemůžeme vyřešit všechno, ale naším cílem je alespoň přinést jídlo do míst, kde můžou děti studovat. Uvedené propojení je pro nás klíčové: Chceme jim umožnit, aby získaly vzdělání.

❓ Stává se, že rodiče pošlou děti do školy právě proto, aby se najedly? A vzdělání pak představuje vlastně jakýsi bonus?

Velmi často. Když začneme dávat dětem najíst, zvedá se docházka naprosto dramaticky – často se jedná o jediný důvod, proč do školy přijdou. A ty, které už tam chodí, ji začnou navštěvovat nejen jednou či dvakrát za týden, ale denně. Takže se počty žáků navyšují skokově.

Jděte tam, kde jste potřeba

❓ Která místa jsou z hlediska výživy a vzdělání nejhorší?

Nejtěživější podmínky panují v subsaharské Africe, v zemích jako Jižní Súdán, Etiopie, Malawi, Zambie či Zimbabwe. Velmi postižená je také Indie, která se ovšem nachází v jiné situaci: Existuje tam obrovské bohatství, ale polovina populace stále žije v drtivé chudobě. Tamní problém představuje distribuce majetku. A mezi státy, které pomoc potřebují nejvíc, patří i Haiti, kde se potýkají s obrovskou podvýživou dětí.

? Jak africké instituce s popsánými problémy bojují?

My cíleně pracujeme v nejpostiženějších oblastech, přičemž naše mise zní: Jděte tam, kde jste nejvíc potřeba. Takže působíme v Súdánu či Malawi, kde má vláda extrémně omezenou moc, nebo dokonce žádnou. Na Haiti se stát prakticky zhroutil. Naše očekávání od vlád jsou tedy velmi omezená. Nicméně se pořád snažíme s nimi blíže spolupracovat, ale jsme velmi opatrní, abychom od nich nepřebírali jejich odpovědnost. Protože jednoho dne budou muset programy na distribuci jídla ve školách převzít právě státy.

? Nemívají lidé ze státního aparátu pocit, že je někam tlačíte? Nebojíte se, že by mohly instituce zaujmout třeba i vysloveně nepřátelský postoj? Že by se někdo choval vyloženě nepřátelsky, to je extrémně vzácné. Samozřejmě jsme občas frustrovaní jejich apatií, tím, jak nízkou prioritu nám dávají, i když uvážíme, jak málo zdrojů mají. Každopádně mnohem častější než přímý nesouhlas s tím, co děláme, bývá nezáměr.

? Měl někdo problém s tím, že jste křesťanská charita?

Nepatříme formálně k žádné církvi. Naše mise je univerzální, je pro každého,

> K velkým podporovatelům charity patří i skotský herec Gerard Butler. Takto společně s MacFarlane-Barrowem rozváželi jídlo v Libérii

kdo se k nám chce připojit. Nabízíme stravu bez ohledu na to, k jakému náboženství se příjemce hlásí. A nikdy nespojujeme předávání jídla s obracením na víru. Nicméně zcela otevřeně také přiznáváme, že evangelium naši práci inspirovalo a že mnoho lidí, kteří se do ní zapojují, motivuje jejich víra. V práci samotné však uvedené věci jasně oddělujeme, a problémy tudíž nemáme. Snad

a místo toho pracujeme s partnerskou organizací Bread, která jídlo distribuuje.

V hlavní roli ženy

? Jak si vybíráte svá působišť? A jak tam následně začínáte pracovat? Nejdřív kontaktujeme vůdce místní komunity a vysvětlíme jim, jak všechno funguje. Je strašně důležité si na začátku vyjasnit povinnosti, protože nejde

” Veronica k nám do školy chodila jen proto, aby dostala najíst. Dnes jako absolventka univerzity sama učí na střední škole

jedinou výjimku představuje Indie, kde to občas „skřípne“ – ovšem nikoliv kvůli křesťanství, ale kvůli přezívající paměti kolonialismu. Fakt, že jsme ze Západu, může být pro někoho citlivý. Ale zrovna v Indii své jméno nikde nezviditelňujeme

o projekt, který bychom vymysleli a pak ho celý na někoho naroubovali. Spoléháme se na místní lidi, kteří všechno řídí, obstarávají jídlo a vaří. Velmi často se jedná o sdružení rodičů v konkrétní škole nebo o školskou radu. Na tom striktně trváme: Buď se sami zapojíte, nebo půjdeme dál. Soustředíme se na to, aby bylo všechno lokální, abychom tak pomohli místní ekonomice. Nakupujeme od zdejších farmářů a lidé si pak postaví skladiště na potraviny i komunitní kuchyni. Máme v regionu samozřejmě zaměstnance, kteří trénují dobrovolníky a potom dozorují, jak se s penězi na projekt nakládá. Dvakrát do týdne například navštěvují

Magnus MacFarlane-Barrow (*1968)

Narodil se ve skotském Aberdeenu a původně pracoval na rybí farmě. Když ale v roce 1992 uviděl záběry z války v Jugoslávii, rozhodl se i s bratrem pomoci: Vyhlásili tedy sbírku a výtěžek odvezli do postižené země. Tak se zrodila humanitární organizace Scottish International Relief, jež nakonec své aktivity přesměrovala k dětem a změnila název na Mary's Meals neboli „jídla od Marie“. V roce 2010 byl MacFarlane-Barrow za svou práci vyhlášen jedním z deseti Hrdinů televize CNN a časopis Time ho v roce 2015 zařadil mezi sto nejvlivnějších lidí světa. ■

každou školu a kontrolují kvalitu jídla. K tomu pochopitelně sbírají data, aby-chom měli přehled, co se děje.

? Zdá se mi to jako naprostý opak obvyklého postupu některých velkých humanitárních organizací, jež problémy řeší direktivně shora. Setkal jste se někdy s popsáním přístupem?

Ano, bohužel jde o tradiční způsob, jakým se rozvojové programy dělaly. Představa, že můžeme sedět v Evropě a přijít odtud s nějakým řešením, je zcela nesmyslná. Zkoušíme to dělat jinak.

” Nepřicházíme k místním lidem s řešením na zlatém podnose. Pokud sami nejsou ochotni pracovat, jdeme prostě jinam

Například náš nejstarší a největší projekt představuje Malawi: Jídlo tam poskytujeme asi milionu dětí, tedy třetině všech žáků, a máme v zemi zhruba sto zaměstnanců. Na ně ovšem připadají desetitisíce dobrovolníků. Ze začátku všechno řídilo několik Evropanů, ale dneska už jsou všichni zaměstnanci Malawijci. Za ty roky se tam vyvinulo lokální vedení.

? Jak se zmínění dobrovolníci zapojují?

Samozřejmě nepracují každý den. Škola může mít třeba tým padesáti lidí, z nichž někteří se objeví jen jednou za dva týdny, takže to nikoho nezatíží přes míru. V drtivé většině jde o ženy, které jsou ohromně obětavé. Vstávají ve tři, ve čtyři hodiny

▲ Kluci ze školy v jemenském Adenu. Pokud dostanou jídlo, nemusejí na něj dřít spolu s rodiči a mají šanci studovat

ráno, aby mohly přijít do školy a začít vařit. Zkoušíme samozřejmě oslovit také muže a nějací se i najdou, ale jedná se skutečně o úzkou menšinu. Převážnou část práce zastanou ženy – a to všude po světě.

Miliony hladových

? Nedávno jsem zachytil statistiky, podle nichž se celková situace ve světě zlepšuje. Je to však vidět také v terénu?

▲ Vaří se velkém a kuchařky pracují zadarmo. Provozní náklady jsou tudíž minimální a téměř všechny vybrané peníze jdou na jídlo

Tady si dovolím nesouhlasit. Kdybyste tohle řekl před třemi lety, měl byste pravdu. Ale ve chvíli, kdy nás zasáhla pandemie covidu, po níž následovala ekonomická krize, válka na Ukrajině a s ní související nedostatek obilí, se všechno změnilo. Takže po desítkách let, kdy statistiky ukazovaly zlepšující se globální situaci, se všechno posouvá zase nazpátek. Na planetě nyní hladoví o miliony lidí víc než před dvěma či třemi lety.

? Jak vaši práci ovlivnily vzrůstající ceny potravin?

Rostoucí ceny představují hlavní důvod, proč se lidé nemůžou najíst. Někdy jsou samozřejmě na vině válečné konflikty nebo přírodní katastrofy, taková je realita. Ale většina těch, kdo hladovějí chronicky, zkrátka na jídlo nemá peníze. Není to tak, že by v jejich okolí nebylo – jen si ho prostě nemůžou dovolit. Ceny potravin právě teď stoupají, a to velmi dramaticky.

? Do jaké míry současný světový vývoj vaši organizaci finančně zasáhl?

Promítá se to na obě strany rovnice: Jednak je mnohem dražší jídlo nakupovat a jednak je těžší získávat peníze od dárců. Sami naši organizaci popisujeme jako „grassroots“ (česky „hnutí zdola“, pozn. red.). Přestože máme nějaké vládní granty, drtivou většinu našeho rozpočtu tvoří malé příspěvky od spousty obyčejných lidí, kteří nás podporují. A tito lidé cítí dopad ekonomické krize, tudíž jim na charitu zbývá méně peněz – takže zde ten tlak pocítujeme i my.

Můžete přispět

Organizace Mary's Meals zajišťuje po celém světě jídlo pro 2,4 milionu dětí. Jde o nízkonákladovou organizaci. Všechny peníze od českých dárců navíc jdou přímo na pomoc dětem, protože provoz malé české pobočky je minimálně do roku 2027 financován ze soukromých zdrojů. Nejméně deset let tak 100 % darů poplyne přímo potřebným. Jedno dítě nasytí na celý školní rok pouhých 550 Kč. Přispět můžete na sbírkový účet **4410277/0100** nebo kartou na stránkách marysmeals.cz. ■

? Víím, že se jedná o velmi obecnou otázku, ale jak vidíte budoucnost dětí na globálním jihu? Budou žít za dvacet let lépe než jejich rodiče dnes?

Ano, věřím, že ano. Věřím, že současné těžkosti překonáme a vrátíme se k růstu. Klíč k němu tvoří vzdělání, což můžeme vidět na vlastní oči po celém světě. Díky vzdělání se můžou rozvíjet i velmi chudé země, kde je populace ve srovnání s tou naší současně extrémně mladá. Pokud tito lidé dostanou vzdělání, pak mají šanci.

? Vííme, že k rozvoji je potřeba také právní stát a podpora ekonomiky. Kam byste vzdělání zařadil v pyramidě priorit?

Rozhodně úplně nahoru. Roli pochopitelně hraje i spousta jiných faktorů, třeba zdravotnictví a samozřejmě tvorba pracovních míst. Ale vzdělání představuje něco, na čem si musíme dát zvlášť záležet. Pokud děti nedostaneme do škol, a to s plným žaludkem, nepodaří se ani nic jiného. Musíme si přitom udržovat dlouhodobý pohled, protože situace se díky vzdělávání nevyřeší hned. Ale už jen to, že se lidé naučí číst a psát, jim naprosto změni život. Přijdou na věci, které by je předtím nikdy nenapadly. Dokážou se lépe bránit před korupcí na úřadech, mají větší šanci jít k volbám a hlasovat pro někoho, kdo je bude hájit, nebo si přečtou o nových technikách v zemědělství.

Ohromná touha žít lépe

? Co říkáte na názor některých lidí z bohatých zemí, že obyvatelé chudých států nemají nejmenší zájem tvrdě pracovat a svou životní situaci zlepšit? Jde o naprostý mýtus, ale bohužel se objevuje velmi často. Pravidelně

➤ Hlavními hrdinkami projektu se staly místní ženy, jež odvádějí drtivou většinu práce. Na snímku Keňanka Helen podává dětem připravenou kaši

víte, že?

Jak se rodí charita

Když skončila válka v Jugoslávii, hledal MacFarlane-Barrow projekt, kde by mohl nejvíc pomoci. V roce 2002 se v Malawi setkal s Emmou, matkou šesti dětí, která umírala na AIDS. Když se zeptal jejího nejstaršího syna Edwarda, co by od života chtěl, chlapec mu odpověděl: „Chci mít co jíst a jednoho dne chodit do školy.“ Magnuse napadlo obě přání propojit, takže svou stávající organizaci Scottish International Relief přejmenoval na Mary's Meals a změnil její zaměření.

” Ještě před třemi lety se světová situace zlepšovala. Dnes však kvůli pandemii a válce na Ukrajině hladoví mnohem víc lidí

se setkávám s lidmi z nejhudších komunit a je v nich ohromná touha svůj úděl změnit. Opravdu ho přitom sami zlepšují, protože za nimi nepřicházíme jako běloši ze Západu, kteří jim přinášejí řešení na zlatém podnose, ale přistupujeme k nim jako k partnerům. Říkáme jim: Budeme s vámi pracovat, ale vy se musíte snažit. Všechna ta těžká práce leží na nich, a pokud ji nejsou ochotni odvést, tak Mary's Meals na místě nepůsobí. Souvisí to s vaší otázkou ohledně kultury „vyřešte všechno“, kterou reprezentují některé humanitární organizace. My nemůžeme pokrýt veškeré potřeby tamních lidí, což ale ani dělat nemáme. My krmíme děti ve škole, a místní už se musejí postarat o všechno ostatní.

? Máte osobní zkušenost s nějakým dítětem, které za vámi později přišlo a řeklo „podařilo se mi něčeho dosáhnout, protože jste mi umožnili chodit do školy“?

Ano, stalo se mi to. Jedna úžasná slečna jménem Veronica byla v Malawi v úplně první skupině dvou set dětí, kterým jsme kdy dali jídlo. Jako sirotka ji vychovala starší sestra a stávalo se, že neměly co do úst třeba celý týden. A pak jsme začali podávat jídlo ve škole a ona se přišla podívat. Řekla mi, že jinak by ji nikdy nenapadlo do školy jít. No a nedávno získala univerzitní titul a teď učí na střední škole. Rozhodně přitom není sama. Dnes chodí po světě tisíce lidí, kteří něco dokázali díky tomu, že mohli navštěvovat školu a nehladovět u toho. **100+1**

Vyhraďte knihu

Chcete soutěžit o knihu Magnuse MacFarlane-Barrowa nazvanou „Bouda, která krmí miliony dětí“, jež se stala bestsellerem magazínu Times? Stačí odpovědět na soutěžní otázku „Kolik procent obyvatel Malawi ještě nedosáhlo třiceti let?“:

a) 35 % b) 54 % c) 70 %

Odpovídat můžete **do 1. června 2023** na stránkách **epublishing.cz/stoplusjednicka**

Ti z vás, kteří nebudou mít v soutěži štěstí, si mohou o knihu napsat na adresu **info@marysmeals.cz**

